

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar beträffande pensioner att utgå dels från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock av affärsdrivande verks medel.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande proposition och motioner.

A. Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Försvarsdepartementet.

1:o.

Förre indelte soldaten vid Norrbottens regemente, furiren Fritiof Jämte. I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att förre indelte soldaten vid Norrbottens regemente, furiren Fritiof Jämte må, räknat från och med den 1 februari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Jämte är född den 25 mars 1869 och alltså nära 71 år gammal;
att han varit anställd såsom indelt soldat vid Norrbottens regemente under tiden 1 mars 1887—31 januari 1939;
att han förordnats till furir i regementet;
att han åtnjuter underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa med, förutom dyrtidstillägg, 250 kronor för år;
att han under åren 1909—1939 varit inkallad till ständig tjänstgöring såsom snickare hos kasernofficeren vid förenämnda regemente under en tid av

sammanlagt omkring 16 år 7 månader, därvid frånräknats den tid av omkring 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar;

att av den ständiga tjänstgöringen omkring hälften fullgjorts under tiden innan Jämtne uppnått 60 års ålder;

att Jämtnes avlöning under de senaste fem åren uppgått till i medeltal 934 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;

samt att Jämtne icke äger andra tillgångar än ett kapital å omkring 1,000 kronor.

Enär Jämtne före uppnådda 60 levnadsår icke varit under en tid av sammanlagt minst 15 år inkallad till ständig tjänstgöring, är han ej berättigad till pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, jämförd med kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 449) angående tillämpning å viss indelt personal vid armén av förstnämnda kungörelse.

Arméförvaltningens civila departement har — under erinran att 1938 års riksdag (prop. nr 244, p. 3 och 4; bankoutsk. utl. nr 31, p. 4 och 5; riksd. skr. nr 194) beviljat pension till belopp av 468 kronor åt envar av förre indelte soldaten vid Dalregementet, furiren A. Falk och indelte furiren vid Västerbottens regemente, sergeanten S. E. Widmark, vilka varit inkallade till ständig tjänstgöring under respektive 18 år 8 månader och 16 år 6 månader men i likhet med Jämtne icke haft dylik tjänstgöring under en tid av minst 15 år före 60 års ålder — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja Jämtne en årlig pension till belopp av 468 kronor, att utgå från och med den 1 februari 1939.

Statskontoret har anslutit sig till vad arméförvaltningens civila departement föreslagit.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

2:o.

Indelte soldaten vid Västerbottens regemente, furiren Johan Anton Alm. Under punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att indelte soldaten vid Västerbottens regemente, furiren Johan Anton Alm må från och med månaden näst efter den, varunder hans tjänstgöring vid regementet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Alm är född den 30 juli 1871 och således 68 år gammal;
att han sedan den 23 oktober 1891 varit anställd såsom indelt soldat vid Västerbottens regemente;
att han förordnats till furir i regementet;
att han varit inkallad till ständig tjänstgöring vid regementet i egenskap av dagkorpral eller biträde hos regementsväbeln alltsedan den 1 december 1921 eller — efter frånräknande av den tid av omkring 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar — under sammanlagt omkring 16 år 8 månader, varav dock ej 15 tjänstår infallit före 60 års ålder;
att Alms avlöning under de senaste fem åren uppgått till i medeltal omkring 1,050 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;
samt att Alm lever under svåra ekonomiska förhållanden.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

3:o.

Anställningshavarna vid Kronobergs regementes detachement i Karlskrona Frans Bernhard Åstrand, Karl Emanuel Frank och Hulda Serafia Johnsson. Under punkten 3 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att följande förutvarande anställningshavare vid Kronobergs regementes detachement i Karlskrona, nämligen arbetsförmannen av 1:a klass Frans Bernhard Åstrand, snickeriarbetaren Karl Emanuel Frank och marketenteriföreståndarinnan Hulda Serafia Johnsson, må från och med dagen näst efter den, då de lämnat av dem innehavda anställningar vid detachementets avvecklingsorganisation, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner, Åstrand med 1,920 kronor, Frank med 1,008 kronor och Johnsson med 828 kronor, under villkor dock att de frånträda dem tillkommande rätt till uppskjuten livränta.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
beträffande Åstrand,
att han är född den 31 augusti 1881 och således 58 år gammal;
att han varit anställd vid förutvarande Karlskrona grenadjärregementets intendenturverkstäder såsom verkstadsföreståndare under tiden 1 januari 1905—4 mars 1914 samt såsom skradderiarbetare eller verkstadsföreståndare under åren 1920—1927;
att han innehaft anställning vid Kronobergs regementes detachements i Karlskrona intendenturverkstäder såsom verkstadsföreståndare eller arbets-

förman av 1:a klass under tiden från och med den 1 januari 1928 till och med den 30 september 1939, då detachementet jämlikt 1936 års försvarsbeslut indrogs;

att han under tiden 1 juli 1936—30 september 1939 åtnjutit lön enligt 12 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän samt därunder varit underkastad militära tjänstepensionsreglementet med ett pensionsunderlag av 2,304 kronor och en pensionsålder av 60 år;

beträffande Frank,

att han är född den 24 januari 1881 och således 59 år gammal;

att han den 29 mars 1901 antagits till indelt grenadjär vid Smålands grenadjärkår;

att han under tiden 1 november 1918—31 december 1927 tjänstgjort såsom arbetsförman vid förutvarande Karlskrona grenadjärregementes intendenturverkstäder;

att han varit anställd vid Kronobergs regementes detachements i Karlskrona intendenturverkstäder såsom arbetsförman under tiden 1 januari 1928—30 juni 1937 och såsom snickeriarbetare under tiden därefter intill utgången av september månad 1939, då detachementet indrogs;

att Franks avlöning, vilken utgått i form av timpenning, under senare år utgjort omkring 3,300 kronor för år;

att Frank från och med den 1 januari 1935 varit underkastad tjänstepensionsreglementet för arbetare med ett pensionsunderlag av 1,644 kronor och en pensionsålder av 60 år; samt

beträffande Johnsson,

att hon är född den 11 juni 1881 och således 58 år gammal;

att hon varit anställd vid förutvarande Karlskrona grenadjärregemente såsom kokerska under tiden 1 mars 1917—31 maj 1921 och såsom marketteriföreståndarinna under tiden därefter intill utgången av år 1927;

att hon innehaft anställning såsom marketteriföreståndarinna vid Kronobergs regementes detachement i Karlskrona från och med den 1 januari 1928 intill detachementets indragning den 30 september 1939;

att Johnssons senaste avlöning vid detachementet utgjort omkring 1,200 kronor för år jämte förmån av fri bostad och portion;

samt att hon från och med den 1 januari 1935 varit underkastad tjänstepensionsreglementet för arbetare med ett pensionsunderlag av 1,236 kronor och en pensionsålder av 60 år.

Av utredningen i ärendet inhämtas vidare,

att Åstrand, Frank och Johnsson, sedan Kronobergs regementes detachement i Karlskrona — på sätt av det föregående framgår — indragits från och med den 1 oktober 1939 och deras anställning vid detachementet med anledning därav upphört, från och med sistnämnda dag enligt muntlig överenskommelse tjänstgjort vid detachementets avvecklingsorganisation med rätt till samma löneförmåner som de åtnjutit vid detachementet närmast före dettas indragning;

att ifrågakvarande anställningshavare beräknas komma att bli sysselsatta vid avvecklingsorganisationen högst till och med den 31 mars 1940;

att det från detachementets sida gjorts upprepade försök att bereda annan anställning åt Åstrand, Frank och Johnsson men att detta ej lyckats med hänsyn särskilt till dessas ålder och hälsotillstånd;

samt att enligt för ifrågavarande anställningshavare utfärdade läkarintyg deras hälsotillstånd är mindre tillfredsställande.

Åstrand, Frank och Johnsson kunna vid avgång ur tjänst före uppnådd pensionsålder icke komma i åtnjutande av pension men äro däremot tillförsäkrade rätt till uppskjuten livränta, att tillträdas vid 63 års ålder. Enligt vad under hand inhämtats torde beloppet av sådan livränta utgöra för Åstrand omkring 1,220 kronor, för Frank omkring 660 kronor samt för Johnsson omkring 550 kronor.

Föredragande departementschefen har anfört huvudsakligen följande:

På grund av vad i ärendet blivit upplyst torde kunna förutsättas, att Åstrand, Frank och Johnsson icke kunna erhålla annan anställning i statens tjänst efter upphörandet av deras nuvarande sysselsättning vid den i ärendet omförmälda organisationen för avveckling av Kronobergs regementets detachement i Karlskrona. De torde alltså komma att före uppnådd pensionsålder, 60 år, avgå från sina under en följd av år innehavda anställningar i statens tjänst. Därvid bliva de, på sätt förut nämnts, författningsenligt icke berättigade till pension, varemot de äga rätt till uppskjuten livränta efter uppnådd ålder av 63 år. Med hänsyn till föreliggande omständigheter — särskilt det förhållandet att avgången föranletts av en av statsmakterna beslutad omorganisation — anser jag emellertid billigheten bjuda, att anställningshavarna i fråga, med frånträdande av rätten till uppskjuten livränta, berättigas att omedelbart vid avgången komma i åtnjutande av pension.

Enligt utskottets mening framstår det såsom i viss mån anmärkningsvärt, att ifrågavarande anställningshavare icke kunnat beredas annan sysselsättning i samband med upphörandet av deras nuvarande anställningar. Utskottet har likväl icke ansett sig böra motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

4:o.

Mässföreståndarinnan vid Kronobergs regementets detachement i Karlskrona Maria Sofia Andersson. Kungl. Maj:t föreslår under punkten 4 av förevarande proposition, att riksdagen måtte medgiva, att mässföreståndarinnan vid Kronobergs regementets detachement i Karlskrona Maria Sofia Andersson må från och med dagen näst efter den, då hon lämnat av henne innehavd anställning vid detachementets avvecklingsorganisation, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Andersson är född den 25 mars 1884 och således nära 56 år gammal;
att hon varit anställd såsom mässföreståndarinna vid förutvarande Karlskrona grenadjärregemente från och med den 27 februari 1914 intill utgången av år 1927 och vid Kronobergs regementes detachement i Karlskrona under tiden därefter till och med den 30 september 1939, då detachementet jämlikt 1936 års försvarsbeslut indrogs;

att hon därefter tjänstgjort vid detachementets avvecklingsorganisation, vilken anställning beräknas komma att upphöra senast med utgången av mars månad 1940;

att Andersson, vilkens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, efter upphörandet av arbetet hos avvecklingsorganisationen förväntas icke kunna erhålla annan anställning i statens tjänst;

att hennes åligganden såsom mässföreståndarinna omfattat — förutom mathållning för vissa officerare — verkställandet av städning med därtill hörande renhållning och eldning av officersmässens samlingsrum, bibliotek och matsal samt efter år 1927 jämväl av vissa expeditionsrum;

att städningsarbetet, vilket i varje fall sedan år 1928 utgjort huvuddelen av Anderssons arbete vid detachementet, krävt en daglig arbetstid av 6 timmar;

samt att Andersson — som för mathållningsbestyret åtnjutit ersättning med 180 kronor för år jämte fri kost, vilken ersättning icke utgått av statsmedel — för städningsarbetet uppburit ersättning med 720 kronor för år jämte till 180 kronor för år uppskattad förmån av hyresfri bostad.

Andersson är vid beräknad avgång från förenämnda anställning författingsenligt icke berättigad till pension.

Föredragande departementschefen har anfört:

Då i nu förevarande ärende föreligga i stort sett enahanda förhållanden som i det under nästföregående punkt behandlade ärendet, finner jag mig kunna förorda, att pension utverkas åt Andersson genom framställning till riksdagen. Pensionen synes mig skäligen böra bestämmas till det av arméförvaltningens intendentur- och civila departement föreslagna beloppet, 600 kronor.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

5:o.

Förra städerskan vid Stockholms örlogsvarv Johanna Matilda Hudell, född Ringholm. Under punkten 5 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan vid Stockholms ör-

logsvarv Johanna Matilda Hudell, född Ringholm, må, räknat från och med den 1 april 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hudell är född den 10 juni 1871 och således 68 år gammal;

att hon under tiden 1 augusti 1923—31 mars 1939 eller under 15 år 8 månader varit anställd såsom städerska vid Stockholms örlogsvarv;

att Hudells dagliga arbetstid utgjort 4 timmar under tiden augusti 1923—februari 1929, 6 timmar under tiden mars—september 1929, 5 timmar under tiden oktober 1929—mars 1932, $8\frac{1}{2}$ timmar under tiden april 1932—mars 1938 samt 5 timmar under tiden därefter;

samt att hennes ersättning för städningsarbetet — förutom viss gottgörelse för vår- och höstrengöring — under tiden augusti 1923—mars 1938 utgått med växlande belopp, lägst 1,200 kronor och högst 2,520 kronor för år, samt under tiden därefter utgjort 1,500 kronor för år.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

6:o.

Ryttmästaren John Harald Rosén. I motion II: 10 hemställa herrar *Leffler* och *von Seth*, »att riksdagen ville medgiva, att ryttmästaren i kungl. skånska kavalleriregementet J. H. Rosén, i likhet med vad riksdagen år 1928 beviljade kaptenerna Walter och Hartelius, i pensionshänseende får jämföras med de den 1 januari 1928 tvångsvis överförda officerarna av samma årskurs».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rosén är född den 13 november 1890 och således 49 år gammal;

att han utnämns till underlöjtnant vid Skånska dragonregementet den 30 december 1911 samt till löjtnant av 2. klass den 25 februari 1916;

att han den 1 november 1926 tvångsvis överförs till löjtnant på övergångsstat vid Skånska dragonregementet efter en tjänstetid som officer av 14 år 10 månader;

att han utnämns till ryttmästare i nämnda regemente den 9 december 1927 och till ryttmästare i Skånska kavalleriregementet den 1 januari 1928;

samt att enligt ett av legitimerade läkaren B. Hedener den 9 januari 1940 utfärdat intyg Rosén lidit av en mano-depressiv psykos, för vilken sjukdom han vårdats å Solna sjukhem vissa tider åren 1917 och 1918 samt vid senare tillfällen å andra sjukhus, och att nämnda sjukdom, som är av periodisk natur, förorsakat en instabil psykisk hälsa, vilket medfört, att han efter slutad militärtjänst ej kunnat erhålla någon civil anställning.

Hos Kungl. Maj:t anhöll Rosén år 1930 att få vid uppnådd pensionsålder komma i åtnjutande av ryttmästares pension, oaktat han efter överförande den 1 november 1926 till övergångsstat utnämnts till ryttmästare i vederbörligt regemente först den 9 december 1927.

I häröver avgivet utlåtande anförde *arméförvaltningens civila departement* följande:

Jämlikt de i enlighet med riksdagens beslut meddelade föreskrifterna i 16 § av kungörelsen den 23 oktober 1925, nr 429, med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstat, utgör förutsättningen för att löjtnant må kunna »tilläggas lön» såsom kapten (ryttmästare), att vederbörande vid tiden för överföringen till övergångsstat vunnit befordran till kapten (ryttmästare) i regemente (kår etc.) och vid samma tid tillika uppnått en tjänsteålder av 15 år såsom officer. Då Rosén vunnit sin första anställning såsom officer den 30 december 1911 och blivit till övergångsstat tvångsvis överförd den 1 november 1926, innehade han alltså vid sistnämnda tid en tjänstetid som officer understigande 15 år. Härtill kommer, att han först den 9 december 1927 befordrades till ryttmästare i regementet. Med hänsyn till nu anförda omständigheter kan Rosén mot de i åberopade författningsrummet meddelade föreskrifter icke tilldelas lön såsom ryttmästare å övergångsstat.

Därest, på sätt Rosén framhållit, hans befordran till ryttmästare i regementet skulle ha inträffat redan år 1926, torde visserligen hans ställning hava varit likartad med vad som gällt i fråga om kaptenerna i Vaxholms grenadjärregemente K. H. Walter och i Västmanlands regemente E. Hartelius, beträffande vilka 1928 års riksdag (statsutsk. utl. nr 38, riksd. skr. nr 85) medgivit, att, oberoende av tiden för deras överföring till övergångsstat, så skulle anses, som om överföringen skett från och med den 1 januari 1927. Anledningen till att Rosén icke kommit att befordras till ryttmästare i regementet redan år 1926 eller vid den tid då flertalet övriga beställningshavare, vilka vunnit sin första officersutnämning 1911, erhållit motsvarande befordran, lärer emellertid hava varit beroende på, att han under en följd av år åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom, vilken i väsentlig grad påverkat hans användande i tjänsten även för tiden mellan de olika sjukdomsfallen.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden och då alltså omständigheterna i föreliggande fall icke kunna anses likartade med dem, som legat till grund för riksdagens ovannämnda beslut beträffande kaptenerna Walter och Hartelius, anser arméförvaltningens civila departement sig sakna anledning hemställa om avlåtande av proposition till riksdagen om utverkande av medgivande för Rosén att, oberoende av bestämmelserna i 16 § av förut åberopade kungörelse, vinna befordran till ryttmästare på övergångsstat.

Genom beslut den 7 november 1930 fann *Kungl. Maj:t* den gjorda ansökningen ej föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av Rosén sedermera hos Kungl. Maj:t gjorda förnyade ansökningar i öförmälda syfte hava genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t respektive den 8 februari 1935 och den 18 december 1936 lämnats utan bifall.

Jämlikt 1 mom. b) övergångsbestämmelserna till militära tjänstepensionsreglementet har Rosén, vilken enligt 17 § kungörelsen den 23 oktober 1925 med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstat uppflyttats i löneklass närmast högre än den för hans beställning gällande högs-

ta löneklassen, blivit tillförsäkrad ett mot sagda löneplacering svarande förbättrat pensionsunderlag, uppgående till 3,444 kronor.

Såsom arméförvaltningens civila departement framhållit, kunna omständigheterna i det nu föreliggande pensionsfallet icke anses likartade med dem, som legat till grund för 1928 års riksdags beslut beträffande kaptenerna K. H. Walters och E. Hartelius' pensionsförmåner. Med hänsyn härtill och då frågan om Roséns pensionsförmåner vid tre skilda tillfällen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till det i motionen väckta yrkandet om en förhöjning av den till Rosén nu författningenslignigt utgående pensionen å 3,444 kronor jämte dyrtidstillägg. Utskottet hemställer förty,

Utskottet.

att förevarande motion II: 10 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

7:o.

Förre verktygsarbetaren vid ammunitionsfabriken å Marieberg Frans Gottfrid Skoog. I motion II: 183 hemställer herr *Hansson* i Örebro, att riksdagen ville besluta höja den verktygsarbetaren vid ammunitionsfabriken å Marieberg Frans Gottfrid Skoog genom beslut av 1931 års riksdag beviljade pensionen av 1,032 kronor till 1,152 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Skoog, som är född den 16 oktober 1871 och alltså är 68 år gammal, varit anställd vid ammunitionsfabriken under tiden 27 februari 1906—31 augusti 1931; samt att hans arbetsinkomst vid fabriken under åren 1926—1929 i medeltal utgjort 3,845 kronor.

På framställning av Kungl. Maj:t till 1931 års riksdag (prop. nr 50 p. 12) medgav riksdagen (riksd. skr. nr 202), att Skoog finge från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,032 kronor.

Då några nya omständigheter av betydelse för ifrågavarande pensioneringsspörsmåls bedömande icke tillkommit utöver dem, vilka voro för bankoutskottet och riksdagen kända vid ärendets behandling år 1931, finner utskottet sig sakna anledning tillstyrka, att åtgärd vidtages i motionens syfte. Utskottet hemställer därför,

Utskottet.

att förevarande motion II: 183 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

8:o.

Förre vicekorpralen Anders Gustaf Swedberg. I motion II: 135 hemställer herr *Åqvist*, »att riksdagen må medgiva, att förre vice korpralen vid kungl. livregementets husarer Anders Gustaf Swedberg från och med den 1 juli 1940 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Swedberg är född den 30 januari 1862 och således 78 år gammal;
att han kom i tjänst vid Livregementets husarer den 26 februari 1880 samt erhöll avsked den 1 juli 1892 efter en tjänstetid av 12 år 4 månader 5 dagar;
samt att antalet tjänstgöringsdagar vid försvarsväsendet enligt Swedbergs egen uppgift utgjort 1,123.

Utskottet. Utskottet får erinra, att enligt de av 1939 års lagtima riksdag (bankoutskottets utl. nr 12) fastställda grunderna för beviljande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa prövningen av understödsfrågor ankommer på arméförvaltningens civila departement. Vid sådant förhållande torde den föreliggande motionen ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 135 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

9:o.

Förre sjukvårdssoldaten Nils Nilsson Lindwall. I motion II: 81 hemställer herr *Spångberg*, »att riksdagen måtte bevilja förre sjukvårdssoldaten vid södra skånska infanteriregementet Nils Nilsson Lindwall ett årligt understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa med ett belopp som kan anses skäligt».

Av handlingarna inhämtas,
att Lindwall är född den 11 augusti 1871 och således 68 år gammal;
att han varit fast anställd vid Södra skånska infanteriregementet under tiden den 17 april 1889—den 15 januari 1905;
samt att antalet tjänstgöringsdagar utgjort 832.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 81 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Socialdepartementet.

10:o.

Förre extra befattningshavaren vid länsstyrelsen i Södermanlands län Reinhold Bystedt. I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 6 föreslagit riksdagen medgiva, att förre extra befattningshavaren vid länsstyrelsen i Södermanlands län Reinhold Bystedt må, räknat från och med den 1 juni 1939, under sin återstående livstid uppbära — förutom honom på grund av anställning såsom musiklärare vid högre allmänna läroverket i Nyköping tillkommande pension — en årlig pension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 1,056 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bystedt är född den 4 maj 1872 och således 67 år gammal;

att han från och med läsåret 1911/12 intill utgången av år 1934 varit anställd vid högre allmänna läroverket i Nyköping, därav såsom vikarierande musiklärare till och med den 19 maj 1912 och såsom ordinarie musiklärare under tiden därefter till och med den 31 augusti 1934, varefter han intill utgången av sistnämnda år såsom vikarie uppehållit den av honom tidigare innehavda befattningen i avbidan på dess återbesättande;

att han såsom musiklärare haft en undervisningsskyldighet, omfattande 15 veckotimmar;

att han under tiden 4 januari 1906—31 maj 1939 varit anställd hos länsstyrelsen i Södermanlands län såsom extra befattningshavare å landskontoret med arbetsuppgifter motsvarande landskontorists åligganden;

att Bystedt å landskontoret haft en daglig arbetstid av minst 4 timmar under den tid, varunder han tillika innehaft anställningen såsom musiklärare och därvid fullgjort tjänstgöring, samt heltidstjänstgöring i övrigt;

att Bystedts avlöning å landskontoret intill utgången av juni månad 1935 uppgått till lägst omkring 1,100 kronor och högst omkring 3,900 kronor (från och med år 1923 lägst omkring 2,100 kronor) för år samt från och med den 1 juli 1935 utgått enligt 14 lönegraden 12 löneklassen i den i kungörelsen den 15 juni 1935, nr 397, intagna löneplanen för extra tjänstemän (3,408 kronor för år jämte dyrtidstillägg);

att Bystedt vid avgången från musiklärarbefattningen tillerkänts avkortad pension enligt bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag till årligt belopp av — förutom tilläggsförmåner — 1,730 kronor, motsvarande $\frac{28}{30}$ av för honom jämlikt kungörelsen den 19 juni 1919 (nr 508) i förhållande till hans inkomst såsom musiklärare beräknat pensionsunderlag av 1,853 kronor 33 öre;

att Bystedt därvid tillgodoräknats — förutom tjänstgöringen vid högre all-

männa läroverket i Nyköping — jämväl tjänstgöringen hos länsstyrelsen i Södermanlands län före anställningen vid läroverket;

att Bystedt innehar befattning såsom organist i Allhelgona församling i Nyköping med en lön av 3,000 kronor för år;

samt att han är gift och har fem barn i åldern 8—19 år.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har anfört, att länsstyrelsen med hänsyn till Bystedts långvariga, väl vitsordade tjänstgöring å landskontoret ävensom till hans svaga ekonomi och alltjämt stora försörjningsskyldighet funne det synnerligen behjärtansvärt, om pension i någon form kunde beredas honom för den del av nämnda tjänstgöring, som han icke fått tillgodoräkna sig vid bestämmandet av den honom författningsenligt tillkommande pensionen såsom musiklärare.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig knappast kunna förorda, att Bystedt för sin tjänstgöring hos länsstyrelsen i Södermanlands län tillerkändes pension av statsmedel, enär hans anställning därstädes närmast syntes vara att betrakta såsom en bisyssla vid sidan av annan för honom huvudsaklig verksamhet. Därest Kungl. Maj:t likväl med hänsyn till föreliggande omständigheter skulle finna skäl vara för handen att för riksdagen framlägga proposition om beredande av pension åt Bystedt, har statskontoret ansett pensionen böra bestämmas till 1,056 kronor för år. Beräknande beräkningen av sistnämnda belopp har statskontoret anfört följande:

Under åren 1929—1933 har Bystedt i medeltal uppburit avlöning från länsstyrelsen med 2,588 kronor årligen, vilket belopp, efter viss reducering med hänsyn till dyrortsförhållandena och i avlöningen ingående dyrtidstilllägg, närmast synes motsvara en lön å A-ort av 1,980 kronor. Med utgångspunkt från två tredjedelar av detta belopp eller alltså 1,320 kronor synes pensionen med hänsyn till en beräknad tjänstetid av omkring 26½ år (tiden 4 januari 1911—31 maj 1937, vid vilken tid Bystedt uppnådde 65 års ålder) böra bestämmas till ett belopp av $\left(\frac{26.5 \times 1,320}{30} = \right)$ 1,166 kronor, minskat med 10 % på grund av att pensionsavgifter icke erlagts eller, efter vederbörlig avrundning, 1,056 kronor.

Föredragande departementschefen har anfört:

Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst rörande arten och omfattningen av Bystedts arbete hos länsstyrelsen anser jag mig böra tillstyrka, att han för detta sitt arbete — i den mån detsamma ej redan fått tillgodoräknas vid bestämmandet av pension till honom såsom musiklärare — kommer i åtnjutande av särskild pension. Denna synes mig skäligen böra bestämmas till det i statskontorets utlåtande omförmälda beloppet eller 1,056 kronor för år. Pensionen torde böra av Bystedt få åtnjutas från och med den 1 juni 1939.

Utskottet.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört till stöd för det föreliggande förslaget, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till detsamma.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

11:o.

Städerskan hos riksförsäkringsanstalten Jenny Sofia Lindström, född Wahlberg. Under punkten 7 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan hos riksförsäkringsanstalten Jenny Sofia Lindström, född Wahlberg, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindström är född den 6 april 1876 och således nära 64 år gammal;

att hon från år 1917 intill utgången av mars månad 1919 innehaft anställning såsom städerska hos bränslekommissionen;

att hon från och med den 1 april 1919 varit anställd såsom städerska hos riksförsäkringsanstalten, från vilken anställning hon sedan den 13 april 1939 varit tjänstledig på grund av sjukdom;

att städningsarbetet krävt en daglig arbetstid av i medeltal 3 1/2 timmar;

att ersättningen för städningsarbetet, efter att dessförinnan hava utgått med belopp, växlande mellan 900 kronor och omkring 1,370 kronor för år, från och med den 1 juli 1937 utgått jämligt kollektivavtal med 1,020 kronor för år, ersättning för materialier ej inräknad;

samt att Lindström, som är änka, befinner sig i mindre goda ekonomiska omständigheter.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

III. Ecklesiastikdepartementet.

12:o.

Specialläraren vid tekniska högskolan Anders Harald Rosborg. I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 8 föreslagit riksdagen medgiva, att spe-

cialläraren vid tekniska högskolan Anders Harald Rosborg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid tekniska högskolan, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,556 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rosborg är född den 1 april 1870 och således nära 70 år gammal;

att han varit anställd vid tekniska högskolan alltsedan år 1895, därav såsom assistent eller extralärare i maskinlära till och med vårterminen 1903, såsom extralärare i läran om vattenmotorer och ångmaskinlära läsåren 1903/1904—1911/1912, såsom vikarierande lektor i elementarmekanik och beskrivande maskinlära under höstterminen 1911, såsom t. f. professor i maskinlära eller värmeteknik och maskinlära från och med den 1 januari 1912 till och med vårterminen 1923 samt såsom speciallärare i läran om maskinelement från och med vårterminen 1922;

att Rosborg såsom speciallärare efter år 1923 uppburit arvode med belopp, växlande mellan 4,000 och 5,150 kronor för år jämte dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid nyreglerade verk gällande grunder;

att Rosborgs undervisningsskyldighet såsom speciallärare — förutom granskning av de studerandes övningsuppgifter och tentamina — i genomsnitt omfattat 4 föreläsningstimmar och 6 övningstimmar i veckan under höstterminerna samt 2 föreläsningstimmar och 6 övningstimmar i veckan under vårterminerna;

samt att Rosborg meddelat undervisning åt samtliga studerande inom andra årskursen av avdelningarna för kemi och kemisk teknologi samt för bergsvetenskap med ett sammanlagt antal studerande av omkring 70.

Statskontoret har framhållit, att riksdagen vid flera tillfällen — senast år 1939 — beviljat speciallärare vid tekniska högskolan pension av statsmedel, då de vid framskriden ålder och efter långvarig och väl vitsordad tjänstgöring frånträtt sin befattning, samt vid sådant förhållande icke ansett sig böra göra erinran mot att pension utverkades åt Rosborg, vilken pension syntes ämbetsverket böra bestämmas till belopp av 2,556 kronor för år. Beträffande beräkningen av sistnämnda belopp har statskontoret därvid anfört, bland annat, följande:

I ärendet är upplyst, att Rosborg å sin befattning under de senaste 6 åren uppburit en avlöning av sammanlagt 5,150 kronor för år, vartill kommit dyrtidstillägg enligt nyreglerade grunder. Enligt de före den 1 juli 1939 för civilförvaltningen gällande allmänna löneplanerna, till vilka de i civila tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsunderlagen äro anknutna, skulle lönen vid samma befattnings placering å A-ort närmast kunna uppskattas till 4,260 kronor. Med beaktande av att Rosborgs anställning vid högskolan omfattat en tid av mer än trettio år, synes pensionen för honom kunna fastställas till två tredjedelar av detta belopp, d. v. s. 2,840 kronor efter avdrag med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda eller till 2,556 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

13:o.

Förre vaktmästaren vid samrealskolan i Lidköping August Vilhelm Larsson. Under punkten 9 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid samrealskolan i Lidköping August Vilhelm Larsson må från och med den 1 juli 1940 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,320 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Larsson är född den 24 november 1873 och alltså 66 år gammal;

att han under tiden 1 oktober 1906—30 juni 1939 eller under 32 år 9 månader innehaft anställning såsom vaktmästare vid samrealskolan (tidigare realskolan) i Lidköping, dock att han från och med ingången av år 1939 åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom;

att han dessutom under läsåren 1909/1910—1929/1930 tjänstgjort såsom timlärare i slöjd vid nämnda skola;

samt att hans avlöningsförmåner i egenskap av vaktmästare senast utgjort kontant lön å 3,000 kronor för år ävensom förmån av fri bostad samt bränsle och lyse.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

14:o.

Förre förste vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Falun Carl Albert Bergman. Under punkten 10 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre förste vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Falun Carl Albert Bergman må från och med den 1 juli 1940 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bergman är född den 30 april 1877 och således nära 63 år gammal;

att han under tiden 1 oktober 1906—30 juni 1939 eller under 32 år 9 månader innehaft anställning såsom förste vaktmästare vid folkskolesemina-

riet i Falun, dock att han från och med den 17 februari 1938 åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom;

att han därjämte från och med höstterminen 1910 till och med den 31 januari 1938 tjänstgjort såsom timplärare i gosslöjd vid nämnda seminarium;

att Bergmans avlöningsförmåner såsom förste vaktmästare under de senare åren av den tid, Bergman tjänstgjort vid seminariet, uppgått till sammanlagt 2,135 kronor för år jämte dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder, varjämte han åtnjutit förmån av fri bostad jämte bränsle och lyse;

samt att från och med budgetåret 1923/1924 vid bestämmandet av Bergman tillkommande löneförmåner beräknats avdrag för pensionsavgift med 50 kronor för år.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

15:o.

Förre vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Karlskrona Sven Otto Risberg. I motion II: 1 hemställer herr *Holmgren*, »att riksdagen ville bevilja köpmannen Sven Otto Risberg pension eller understöd till belopp som må befinnas skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Risberg är född den 20 oktober 1875 och således 64 år gammal;

att han inträtt i krigstjänst den 1 maj 1893, förordnats till 2:e konstapel vid Karlskrona artillerikår den 26 juni 1896 samt erhållit avsked från kåren den 31 oktober 1897;

att han under tiden 12 januari 1898—31 augusti 1900 tjänstgjort såsom poliskonstapel vid Karlskrona poliskår;

samt att han innehaft anställning som vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Karlskrona från och med den 1 oktober 1900 till och med den 30 juni 1922, vilken sistnämnda dag han vid 46 års ålder frivilligt frånträtt ifrågavarande anställning.

I en den 22 december 1938 dagtecknad skrift anhöll Risberg hos Kungl. Maj:t att få komma i åtnjutande av pension av statsmedel till skäligt belopp.

I häröver avgivet utlåtande anförde *skolöverstyrelsen*, att överstyrelsen med hänsyn till att Risberg, då han med utgången av juni 1922 frivilligt frånträdde sin vaktmästarbefattning, endast var 46 år gammal, funne sig ej kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Genom beslut den 10 februari 1939 fann *Kungl. Maj:t* ansökningen ej föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av utredningen i ärendet framgår, att Risberg frivilligt slutat sin anställning såsom vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Karlskrona redan år 1922 vid en levnadsålder av endast 46 år. Då Risberg alltså ej kvarstått i tjänst till en ålder, som kan anses motsvara normal pensionsålder, får utskottet — under återopande jämväl av den ståndpunkt, riksdagen förut i liknande fall intagit — avstyrka bifall till den ifrågavarande motionen.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 1 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

IV. Handelsdepartementet.

16:o.

Torvingenjören Gustav Theodor Sjögren. I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 11 föreslagit riksdagen medgiva, att torvingenjören Gustav Theodor Sjögren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sjögren är född den 23 januari 1875 och alltså 65 år gammal;

att han innehaft anställning såsom torvassistent under tiden 1 maj 1904—31 december 1914 och såsom torvingenjör under tiden därefter;

samt att han såsom torvingenjör senast uppburit ett årligt arvode av 4,000 kronor jämte ålderstillägg å 1,000 kronor ävensom dyrtidstillägg enligt grunder, som gälla för statens befattningshavare vid oreglerade verk, varjämte han i berörda egenskap ägt — jämlikt kungörelse den 21 maj 1920 (nr 216) — uppbära arvode för vissa utförda utredningsarbeten m. m.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

B. Affärsdrivande verks medel.

I. Postmedel.

17:o.

Förra städerskan vid postverket Agda Cecilia Florin, född Johansson. I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 12 föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan vid postverket Agda Cecilia Florin, född Johansson, må, räknat från och med den 1 januari 1940, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 408 kronor, att utgå av postmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Florin är född den 31 mars 1876 och således nära 64 år gammal;
att hon under tiden 1 november 1922—31 december 1939 eller under något mer än 17 år varit anställd såsom städerska vid postkontoret Jönköping 1;

att städningsarbetet krävt en daglig arbetstid av 4 à 5 timmar;
samt att ersättningen för städningsarbetet utgått med 840 kronor för år under tiden 1 november 1922—31 oktober 1928, 960 kronor för år under tiden 1 november 1928—30 juni 1929, 1,140 kronor för år under tiden 1 juli 1929—31 juli 1938 samt 1,260 kronor för år under tiden därefter.

Florin, som icke blivit underkastad bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare, kan ej heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 15 år innehåft anställning i statens tjänst.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

18:o.

Förre postföraren Gustaf Viktor Andersson. I motion II: 184 hemställer herr *Jacobson*, »att riksdagen måtte besluta, att förre postföraren Gustaf Viktor Andersson i Hornmyr, Lycksele socken, Västerbottens län, räknat från och med den 1 januari 1939, erhåller ett årligt understöd av den stor-

lek som med hänsyn till längden av hans anställning i postverkets tjänst och övriga förhållanden kan befinnas skälig».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson är född den 1 april 1882 och således nära 58 år gammal;

att han varit anställd såsom postförare *dels* å linjen Knaften—Hornmyr under tiden 1 oktober 1920—31 januari 1927, *dels ock* å linjen Vänjaurbäck—Hornmyr under tiden 1 februari 1927—31 januari 1938, vilken sistnämnda dag han nödgats frånträda sin anställning till följd av att postföringen, som dittills fullgjorts med häst och åkdon, utbyttes mot postföring med automobil i linjetrafik;

att postföringen å linjen Knaften—Hornmyr fullgjorts med två turer i veckan mot en ersättning av 10 kronor per tur, därvid körtiden utgjort i medeltal omkring 7 timmar per tur, motsvarande en årlig arbetstid av 728 timmar;

att postföringen å linjen Vänjaurbäck—Hornmyr fullgjorts till och med den 31 maj 1934 med två turer i veckan mot en ersättning av 7 kronor per tur samt för tiden därefter med tre turer i veckan mot en ersättning av 4 kronor 67 öre per tur, därvid körtiden utgjort i medeltal omkring 4 timmar förutom uppehållstid i Vänjaurbäck, varierande mellan 1—8 timmar;

att Andersson under sista anställningsåret uppburit en särskild tilläggserättning av i ett för allt 350 kronor;

att han är ägare av en till 4,800 kronor taxeringsvärderad jordbruksfastighet, vilken dock graveras av gäld om sammanlagt 1,300 kronor;

samt att han enligt ett den 25 januari 1940 utfärdat läkarintyg lider av bräck och hjärtfel, varför hans arbetsförmåga är i hög grad nedsatt.

Hos Kungl. Maj:t anhöll Andersson år 1938 att få komma i åtnjutande av pension.

Genom beslut den 27 januari 1939 fann *Kungl. Maj:t* ansökningsen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet får erinra, att i de fall, då riksdagen tidigare beviljat postförare årliga understöd att utgå av postmedel, såsom regel förelegat särskilda omständigheter, t. ex. skada under tjänstutövning eller synnerligen lång anställningstid under sällsynt svåra och krävande förhållanden. Med hänsyn *dels* till Anderssons relativt korta anställning och ringa årliga arbetstid i postverket samt det förhållandet, att förenämnda postföringar icke, såvitt visats, fullgjorts under särskilt svåra och krävande förhållanden, *dels ock* därtill, att frågan om pension åt Andersson nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida, finner sig utskottet förhindrat tillstyrka bifall till det i motionen väckta förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 184 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet.

II. Trafikmedel.

19:o.

Förre banarbetaren vid statens järnvägar Nils Erik Sjödin. I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 13 föreslagit riksdagen medgiva, att förre banarbetaren vid statens järnvägar Nils Erik Sjödin må, räknat från och med den 1 juli 1939, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 504 kronor, att utgå av trafikmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sjödin är född den 14 februari 1876 och således 64 år gammal;

att han åren 1918—1934 under en tid av sammanlagt omkring 14 år 11 månader tjänstgjort såsom banarbetare vid statens järnvägar;

att hans senaste tjänstgöring vid statens järnvägar upphört den 24 december 1934;

att normala avlöningsbeloppet för Sjödin senast utgjort 6 kronor 40 öre för arbetsdag;

att han den 8 januari 1935 under färd, som av honom i enskilt ärende företagits å dressin å järnvägslinjen Ytterån—Trångsviken, blivit påkörd av ett tåg och så svårt skadad, att han alltsedan dess varit ur stånd att utföra arbete för statens järnvägars räkning;

att Sjödin med anledning av ett honom tidigare ågånget olycksfall i arbete (ögonskada) sedan år 1933 uppbär en årlig livränta med 333 kronor 34 öre;

att han lever i små ekonomiska förhållanden;

att hans hustru är sjuklig;

samt att han har två minderåriga barn.

Enligt vad vederbörande distriktschef vid statens järnvägar upplyst skulle Sjödin med stor sannolikhet hava erhållit ytterligare arbete i statens järnvägars tjänst, därest han icke genom olycksfallet den 8 januari 1935 blivit oförmögen till arbete.

Föredragande departementschefen har anfört:

Med hänsyn till de i detta ärende föreliggande särskilda omständigheterna finner jag mig i likhet med statskontoret kunna förorda, att pension beredes Sjödin. Såsom i förevarande fall skäligen pensionsbelopp vill jag för egen del föreslå 504 kronor för år. Till jämförelse må anmärkas, att Sjödin, därest han varit i statens järnvägars tjänst under år 1935 intill olycksfallet, skulle hava varit berättigad till sjukpension enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare med 660 kronor för år. Pensionen torde böra få av Sjödin åtnjutas räknat från och med den 1 juli 1939.

Med hänsyn till i ärendet åberopade särskilda förhållanden har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

20:o.

Anställningshavaren vid järnvägsstyrelsens biljett- och blankettkontor Johanna Amalia Jonsson. Under punkten 14 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att anställningshavarna vid järnvägsstyrelsens biljett- och blankettkontor Johanna Amalia Jonsson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 408 kronor, att utgå av trafikmedel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jonsson är född den 7 maj 1864 och således 75 år gammal;

att hon alltsedan maj månad 1878 varit sysselsatt med skärning av biljettkartonger för statens järnvägars räkning, därav under tiden till och med år 1923 såsom anställd hos enskilda entreprenörer, vilka omhänderhaft tillverkningen av nämnda kartonger, och under tiden från och med år 1924 — efter det statens järnvägar övertagit tillverkningen — i statens järnvägars tjänst;

att arbetet under sistberörda tid varit förlagt till järnvägsstyrelsens biljett- och blankettkontor samt utförts å den å kontoret gängse arbetstiden;

att ersättningen för arbetet under Jonssons anställning hos statens järnvägar utgått efter beting;

samt att Jonssons arbetsinkomst under de fem sista åren — efter avdrag av avlöning till biträde — uppgått till i medeltal omkring 2,200 kronor för år.

Föredragande departementschefen har anfört:

Med hänsyn till den osedvanligt långa tid — mer än 61 år — under vilken Jonsson utfört arbete för statens järnvägars räkning, anser jag mig, oaktat Jonsson först vid nära 60 års ålder erhållit anställning i statens järnvägars tjänst, kunna tillstyrka, att pension utverkas åt henne. Mot det i ärendet föreslagna pensionsbeloppet, 408 kronor, finner jag icke anledning till erinran.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

21:o.

Förre ban- och byggnadsarbetaren Oskar Vilhelm Karlsson. I motion II: 47 hemställa herrar *Brädefors* och *Hagberg* i Luleå, »att riksdagen måtte besluta bevilja f. d. ban- och byggnadsarbetaren Oskar Vilhelm Karlsson, Mjölkudden, Luleå, pension från den 1 juli 1940 med 504 kronor per år».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Karlsson är född den 4 april 1877 och således nära 63 år gammal;
att han åren 1910—1915 samt 1931—1938 haft anställning vid statens järnvägar och statens järnvägsbyggnader under sammanlagt 8 år 8 månader, därav 7 år 1 månad före fyllda 60 år;
att han åren 1921—1922 varit anställd såsom förman vid Norrlands statsarbeten under 7 månader;
att han arbetat vid ett av statens arbetslöshetskommitté anvisat vägarbete 6 månader och i statskommunalt reservarbete 1 år 2 månader;
samt att han enligt egen uppgift åren 1898—1902 innehaft anställningar vid statens järnvägsbyggnader och Bodens fästningsbyggnader under sammanlagt omkring 4 år.

Hos järnvägsstyrelsen anhöll Karlsson år 1938 att få komma i åtnjutande av pension.

Genom beslut den 18 januari 1939 fann *järnvägsstyrelsen*, enär Karlsson icke fyllde de villkor med avseende å anställningstid, som enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal fordrades för att arbetare skulle kunna tillerkännas pension, framställningen ej kunna bifallas.

En av Karlsson sedermera hos Kungl. Maj:t gjord ansökning i förevarande avseende har genom *Kungl. Maj:ts* beslut den 19 maj 1939 lämnats utan bifall.

Utskottet.

Enligt utskottets mening har i förevarande ärende icke förebragts utredning om att Karlsson förrättat arbete i statens tjänst i den omfattning, att detsamma bör föranleda beslut om pension. På grund härav avstyrker utskottet åtgärd i anledning av motionen och hemställer,

att förevarande motion II: 47 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

22:o.

Förre ban- och byggnadsarbetaren Knut Vilhelm Eriksson-Lagerlöf. I motion II: 182 hemställer herr *Olsson* i Stockholm, att riksdagen måtte besluta bevilja förre ban- och byggnadsarbetaren Knut Vilhelm Eriksson-

Lagerlöf pension i enlighet med härför gällande bestämmelser, eller att, om detta av formella skäl icke låter sig göra, Eriksson-Lagerlöf erhåller en gratifikation enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev av den 18 december 1925.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Eriksson-Lagerlöf är född den 26 september 1869 och således 70 år gammal;
att han varit fast anställd vid Göta livgarde under tiden 6 april 1891—6 oktober 1894;
att han åren 1917—1931 innehaft anställning såsom ban- och byggnadsarbetare vid statens järnvägar under sammanlagt omkring 12 år 11 månader;
samt att han är medellös.

Hos järnvägsstyrelsen anhöll Eriksson-Lagerlöf år 1938 att få komma i åtnjutande av understöd från statens järnvägar.

Genom beslut den 24 mars 1938 fann *järnvägsstyrelsen*, enär Eriksson-Lagerlöf icke innehaft anställning vid statens järnvägar under så lång tid, som erfordrades för erhållande av pension eller gratifikation, framställningen icke föranleda någon styrelsens åtgärd.

Härefter anhöll Eriksson-Lagerlöf i en den 4 april 1938 dagtecknad skrift hos Kungl. Maj:t att få komma i åtnjutande av pension.

I häröver avgivet utlåtande anförde *järnvägsstyrelsen*:

Med hänsyn till att Eriksson-Lagerlöf icke innehaft arbete vid statens järnvägar sedan år 1931 — då han enligt vad handlingarna i ärendet syntes giva vid handen ej varit oförmögen till vidare arbete — ävensom därtill, att hans sammanlagda anställningstid vid statens järnvägar uppgått till allenast omkring 12 år 11 månader, vore Eriksson-Lagerlöf ej berättigad till erhållande av pension eller i nådiga brevet den 18 december 1925 omförmäld gratifikation. På grund härav hemställde järnvägsstyrelsen, att ansökningen ej måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Genom beslut den 20 maj 1938 fann *Kungl. Maj:t* ansökningen ej föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Såsom järnvägsstyrelsen anført, är Eriksson-Lagerlöf icke författningsenligt berättigad till erhållande av vare sig pension eller gratifikation. För egen del anser sig utskottet med hänsyn till omfattningen av Eriksson-Lagerlöfs anställningstid vid statens järnvägar ej kunna tillstyrka bifall till motionen, så mycket mindre som ärendet nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion II: 182 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet.

III. Statens vattenfallsverks medel.

23:o.

Förre nattvakten Karl Vilhelm Örberg. I motion II: 5 hemställer herr *Hult*, att riksdagen måtte bevilja förre nattvakten Karl Vilhelm Örberg under återstående delen av hans livstid ett årligt understöd att utgå från den 1 januari 1940 med belopp, som kan anses skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Örberg är född den 20 november 1879 och således 60 år gammal;
att han åren 1907—1924 haft anställning som nattvakt vid Trollhätte kanal- och vattenverk, Trollhätte kanals ombyggnad och Trollhätte kraftverksbyggnader med en sammanlagd tjänstetid av 16 år 9 månader 22 dagar;
att han är ägare av en bostadsfastighet i Trollhättan, taxeringsvärdcrad till 14,500 kronor samt intecknad för ett belopp av 6,000 kronor;
att han förutom förmånen av egen bostad i fastigheten därav åtnjuter en årlig hyresinkomst å 540 kronor;
samt att han till följd av invaliditet är oförmögen till arbete.

Utskottet. Såsom av utredningen i ärendet framgår, har Örberg slutat sin anställning i statens tjänst redan år 1924 vid en ålder av endast 44 år. Då alltså Örberg ej kvarstått i tjänst till en ålder, som kan anses motsvara normal pensionsålder, får utskottet avstyrka bifall till förevarande motion.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 5 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

IV. Statens domäners fond.

24:o.

Förre skogsarbetaren Otto Ögren. I motion II: 4 hemställer herr *Hult*, att riksdagen måtte bevilja förre skogsarbetaren Otto Ögren ett årligt understöd att utgå från den 1 januari 1940 med belopp som kan anses skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Ögren är född den 8 september 1870 och således 69 år gammal;
att han under tiden 1 januari 1915—14 mars 1920 varit statare på den av domänverket sistnämnda dag förvärvade egendomen Lilleskog i Västra Tunhems socken;

att han under tiden 14 mars 1920—31 december 1939 innehaft anställning som skogsarbetare i Hunnebergs revir;

att hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst uppgår till 19 år 9 månader 16 dagar, därav omkring 10 år 6 månader före 60 års ålder;

att han enligt utfärdat läkarintyg är på grund av förhöjt blodtryck och organiskt hjärtfel för framtiden oförmögen till arbete;

samt att han är medellös.

Hos domänstyrelsen anhöll Ögren år 1939 om erhållande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Genom beslut den 27 september 1939 förklarade sig *domänstyrelsen* icke kunna bifalla framställningen, enär Ögren vid den tidpunkt, då han uppnådde 60 års ålder, icke under minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Såsom den lämnade redogörelsen utvisar, är Ögren icke berättigad till pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär han icke vid den tidpunkt, då han uppnådde 60 års ålder, under sammanlagt 15 år innehaft statstjänst. Då emellertid Ögren under tillhoppa nära 20 år haft sådan anställning i statens tjänst, vilken torde hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, finner utskottet sig, i enlighet med vad tidigare av riksdagen i liknande fall medgivits, böra tillstyrka, att Ögren tillerkännes pension. Pensionsbeloppet synes böra bestämmas till 504 kronor för år.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 4, må medgiva, att förre skogsarbetaren Otto Ögren må, räknat från och med den 1 januari 1940, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 504 kronor, att utgå av statens domäners fond.

25:o.

Förre arrendatorn Erik Viktor Eriksson. I motion II: 137 hemställer herr *Karlsson* i Grängesberg, »att riksdagen måtte bevilja f. d. arrendatorn och skogsarbetaren Erik Viktor Eriksson, Öratjärn, Grängesberg, en årlig pension till belopp som kan anses skäligt, att utgå av statens domäners fond».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Eriksson är född den 20 december 1867 och således 72 år gammal.

att han arrenderat torpet Öratjärn på kronoparken Björnhyttan i Grau-

gärde socken mot bland annat viss dagsverksskyldighet från och med den 14 mars 1908 till den 14 mars 1934, då torpet försålles till honom;

samt att han kan räkna en anställningstid i statens tjänst av 17 år 3 månader före uppnådd ålder av 60 levnadsår.

Hos domänstyrelsen anhöll Eriksson år 1935 att få komma i åtnjutande av pension.

Genom beslut den 22 januari 1936 förklarade sig *domänstyrelsen*, enär av utredningen i ärendet framginge att Eriksson före den 1 januari 1935 slutat som arbetare i statens tjänst, på grund av bestämmelserna i 10 § kungörelsen den 7 december 1934, nr 585, med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst icke kunna bifalla framställningen.

Kammarrätten, varest Eriksson häröver anförde besvär, fann genom utslag den 20 april 1939 icke skäl att göra ändring i domänstyrelsens beslut.

Utskottet.

Enär Eriksson avgått från anställningen i statens tjänst före ikraftträdandet den 1 januari 1935 av kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, har Eriksson icke kunnat av domänstyrelsen tillerkännas pension. Då emellertid Erikssons anställningstid före uppnådd ålder av 60 år uppgår till omkring 17 år 3 månader, finner sig utskottet, i enlighet med vad som tidigare i liknande fall pläгат tillämpas av riksdagen, böra tillstyrka, att Eriksson tillerkännes pension. Pensionsbeloppet torde böra bestämmas till 504 kronor för år.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 137, må medgiva, att förre arrendatorn Erik Viktor Eriksson må, räknat från och med den 1 januari 1940, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 504 kronor, att utgå av statens domäners fond.

26:o.

Förre kronojägaren Johan Verner Jansson. I motion II: 49 hemställer herr *Lövgren*, »att riksdagen ville bevilja f. d. kronojägaren Johan Verner Jansson, Svartbjörnsbyn, Boden, en årlig pension till så stort belopp som kan synas skäligt med hänsyn till hans långa och välmeriterade tjänstgöring i statens tjänst».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jansson är född den 13 december 1882 och således 57 år gammal;

att han antogs till extra bevakare vid domänverket den 16 april 1906, till extra kronojägare den 22 maj 1907 och till extra ordinarie kronojägare den 1 januari 1921;

att han den 26 maj 1928 på egen begäran entledigades från sin extra ordinarie kronojägartjänst efter en sammanlagd tjänstetid vid domänverket av 22 år;

att han under tiden 1 juni 1928—11 maj 1932 innehaft anställning som förman vid skogsarbeten;

att han år 1939 varit inkomsttaxerad för ett belopp av 1,390 kronor;

samt att han enligt ett den 3 januari 1940 av avdelningsläkaren vid garnisonssjukhuset i Boden R. Findahl utfärdat intyg är på grund av hjärtsjukdom oförmögen till arbete.

I en den 15 mars 1935 dagtecknad skrift anhöll Jansson hos Kungl. Maj:t att få komma i åtnjutande av pension.

I häröver avgivet utlåtande anförde *domänstyrelsen*:

Vid sin på egen begäran skedda avgång ur domänverkets tjänst den 26 maj 1928 hade Jansson uppnått allenast 46 levnads- och 22 tjänstår. Därest Jansson vid sin avgång ur tjänsten innehaft ordinarie beställning vid domänverket, hade han mot bestämmelserna i 8 § av 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension icke varit berättigad till pension. Det syntes styrelsen uppenbart, att Janssons extra ordinarie anställning icke kunde bereda honom större rätt till pension än om han varit ordinarie befattningshavare. Domänstyrelsen hemställde, att ansökningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Genom beslut den 31 januari 1936 fann *Kungl. Maj:t* ansökningen ej föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, slutade Jansson sin anställning som extra ordinarie kronojägare vid domänverket redan år 1928 vid en levnadsålder av allenast 46 år. Vid sådant förhållande finner sig utskottet ej kunna tillstyrka bifall till det i motionen väckta yrkandet.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 49 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1940.

På bankoutskottets vägnar:

BJ. HOLMGREN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Holmström, Nilsson* i Mölndal, *Sundvik, Leander, Lindbärg, Bodin* i Visby, *Andersson* i Jägar och *Lindblom*;

från andra kammaren: herrar *Holmgren, Lovén, Paulsen, Andersson* i Falkenberg, *K. A. Westman, Gustavson* i Västerås, *Osberg* och *Svedman*.

Reservation

vid punkten 15 (ang. pension åt f. vaktmästaren Sven Otto Risberg) av herr *Holmgren*.